

HAMAR

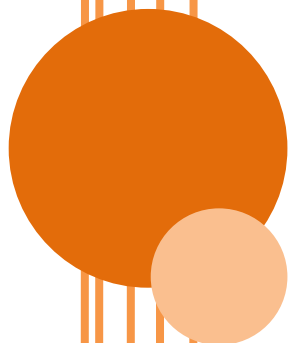
LØTEN

STANGE

Hedmarken landbrukskontor

Årsrapport 2014

Innhold

Innledning.....	3
Stillingsoversikt.....	3
Samarbeidsavtalen mellom Hamar, Løten og Stange.....	4
Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon.....	4
Spesielle satsingsområder 2014.....	4
Kompetanse og bemanning	4
Areal- og miljøforvaltning, herunder samferdselstiltak	4
Kommunal landbruksforvaltning.....	5
Løpende tilskuddsforvaltning	5
Tilskuddsforvaltningen for 2014	5
Skogvegbygging	12
Grøfting	12
Lovforvaltning.....	13
Tap av sau tatt av fredet rovvilt.....	13
Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge	15
Forvaltningskontroll	16
Næringsutvikling.....	17
Aktiviteter i 2014.....	17
Storfekjøttsatsing 2014.....	17
Beiteprosjekter.....	17
Informasjonsmøte for unge bønder	17
Markdag grøfting.....	17
Andre satsingsområder.....	17
Samarbeidsavtale med leietagere på Blæstad.....	17
Kontroll av husdyrgjødsellagre og siloanlegg	18
Rådgiving	18
Økonomiske resultater.....	19
Informasjonsvirksomhet.....	19
Landbruker'n.....	19
Hjemmesiden.....	19
Facebook	19
Informasjonsmøte med faglagene i Hamar, Løten og Stange	19
Brukerundersøkelser.....	20
Medarbeiderundersøkelser	20
Sjukefravær	20

Innledning

Hedmarken landbrukskontor har vært etablert i seks år siden sammenslåingen av landbrukskontorene i Hamar, Løten og Stange fra 1.1.2009. Kontoret er lokalisert i landbrukssenteret på Blæstad.

Ettersom Stange er vertskommune, inngår regnskap og resultater for kontoret også i den ordinære årsmeldingen for Stange kommune. For å kunne gi best mulig informasjon til alle tre kommuner, lages det også en egen årsrapport for landbrukskontoret som en felles enhet. Denne årsrapporten er mer utfyllende og beskriver ressursinnsatsen og de viktigste oppgavene landbrukskontoret har utført i løpet av året.

Detaljert regnskap for 2014 vedlegges.

Stillingsoversikt

Navn	Stilling	Stillingsprosent	Kommentar
Stein Enger	Landbrukssjef	100 %	
Karl Owren	Rådgiver skogbruk	100 %	
Arild B. Wengersgaard	Konsulent	100 %	
Hege G. Ottinsen	Rådgiver jordbruk	100 %	
Turid Stalsberg	Rådgiver jordbruk	100 %	Hvorav 20 % utgjør koordinatørstillingen ved landbrukssenteret
Anne Hval	Saksbehandler	70 %	50 % fra 1.9.2014
Anton I. Tøsti	Rådgiver jordbruk	50 %	
Erik H. Holmen	Rådgiver skogbruk	50 %	Sluttet 31.12.2014
Anne Holen	Konsulent	80 %	Sluttet 31.07 2014

Ved inngangen til 2014 hadde kontoret 7,5 årsverk. Ved utgangen er det 7,0 årsverk. Koordinatorstillingen for landbrukssenteret på Blæstad er nå satt til 20 %, med Hedmarken Landbrukskontor som arbeidsgiver og inngår i stillingen til en av våre ansatte.

Ansatte på kontoret (fv.): Turid Stalsberg, Erik H. Holmen (sluttet), Arild B. Wengersgaard, Anne Hval, Anton Tøsti, Hege G. Ottinsen, Stein Enger (Ikke tilstede: Karl Owren).

Samarbeidsavtalen mellom Hamar, Løten og Stange

Samarbeidsavtalen mellom Hamar, Løten og Stange og delegeringsreglementene ble vedtatt i 2008. Disse ble oppdatert i løpet av 2014 og godkjent av kommunestyrene i de tre kommunene. Rådmennene i de tre kommunene, eller den rådmannen bemyndiger, danner sammen med daglig leder for landbrukskontoret et administrativt samarbeidsråd for virksomheten. I 2014 har følgende deltatt i rådet utenom landbrukssjefen: Hamar kommune v/tidligere assisterende rådmann Odd Lindstad, Løten kommune v/plansjef Yngvar Pederstad og Stange kommune v/kommunalsjef Frode Haugan.

Landbrukssjefen rapporterer til rådmann i Stange og har jevnlig dialogmøter med kommunalsjefen i Stange. Referat fra kontormøter sendes med gjenpart til rådmannen i Stange og kontaktpersonene i Løten og Hamar.

Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon

Oppdraget til Hedmarken landbrukskontor er **kommunal landbruksforvaltning, næringsutvikling og rådgiving**. Hedmarken landbrukskontor utfører på vegne av kommunene Hamar, Løten og Stange de lovpålagte oppgaver som vedrører produksjonstilskudd i jordbruket, jordbrukets miljøvirkemidler, velferdspolitiske tiltak, juridiske virkemidler, skogbruksoppgaver og førstelinjetjeneste overfor Innovasjon Norge. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker og strategiske næringsplaner. Endelig utfører kontoret rådgivingsoppgaver.

Spesielle satsingsområder 2014

I følge landbrukskontorets strategikart for 2014, var de viktigste satsingsområdene kompetanse og bemanning samt areal- og miljøforvaltning.

Kompetanse og bemanning

Basert på gjennomført arbeidstidsregistrering blant de ansatte, foretas en løpende vurdering av kompetansebehov og fordeling av arbeidsoppgavene på kontoret. I løpet av året har det sluttet to medarbeidere. Én stilling er inndratt, og den andre blir besatt fra mai 2015. Det er behov for spesialkompetanse i takt med samfunnsutviklingen og dette søkes løst ved kurs og ved nyansettelse.

Areal- og miljøforvaltning, herunder samferdselstiltak

Landbrukskontoret arbeider for at landbrukshensyn skal synliggjøres i ulike planprosesser og avgir høringsuttalelser i viktige plansaker.

Stange kommunestyre vedtok kommunedelplan Tangen i sitt møte 18. juni 2014. Her legges det opp til at dyrket mark (Viksjordet) må vike i forhold til boligbygging i samsvar med tidligere overordnede planer (SMAT og kommuneplanens arealdel). Det skal foreligge områderegulering for Tangen før detaljregulering av boligområde på dyrket mark under Vik gård. Videre skal adkomstveg (foreløpig er det avsatt en bred korridor) til ny stasjon på Tangen fastsettes ved reguleringsplan for InterCity Dovrebanen mellom Kleverud og Sørli. Planen blir igangsatt i 2015.

Arbeidet med strategisk næringsplan for Stange fortsatte i 2014 og ble lagt ut på høring utpå høsten. Den skulle etter planen vært sluttbehandlet før jul. Strategisk næringsplan for Stange 2014 – 2020 blir sluttbehandlet i Stange kommunestyre i 2015. Landbruk er et av satsingsområdene med en egen handlingsdel. Landbrukskontoret har bidratt i planarbeidet og avgitt egen høringsuttalelse. Næringsplanens handlingsdel blir et nyttig styringsverktøy for arbeidet med å videreutvikle landbruket i Stange.

Landbrukskontoret er sekretariat for Stange landbruksråd som avgir høringsuttalelser i plan- og næringssaker der landbruksinteressene blir berørt. Stange landbruksråd hadde to møter i 2014 i tillegg til at det ble arrangert befarings med kommunestyret 21. mai 2014.

I Løten har kontoret deltatt i planprosessen med kommuneplanens arealdel som etter planen skal sluttbehandles i 2015.

I Hamar har kontoret bidratt med faglige innspill i arbeidet med kommunedelplan for klima og miljø, herunder handlingsdelen. Planarbeidet avsluttes i 2015.

Landbrukssjefen deltar i temagruppe landbruk, temagruppe grensejustering/forvaltningsplan og endelig i lokal referansegruppe i anledning planarbeidet for firefelts E6 gjennom Åkersvika. Dette har vært en krevende planprosess med en lang rekke møter som også fortsetter utover i 2015. Det foregår parallelle planprosesser med reguleringsplan for E6 Kåterud – Arnkværn og forslag til utvidelse av Åkersvika naturreservat.

Kommunal landbruksforvaltning

Løpende tilskuddsforvaltning

Kommunene har forvaltningsansvaret for de fleste økonomiske virkemidler i landbruket slik de foreligger fra jordbruksoppgjøret.

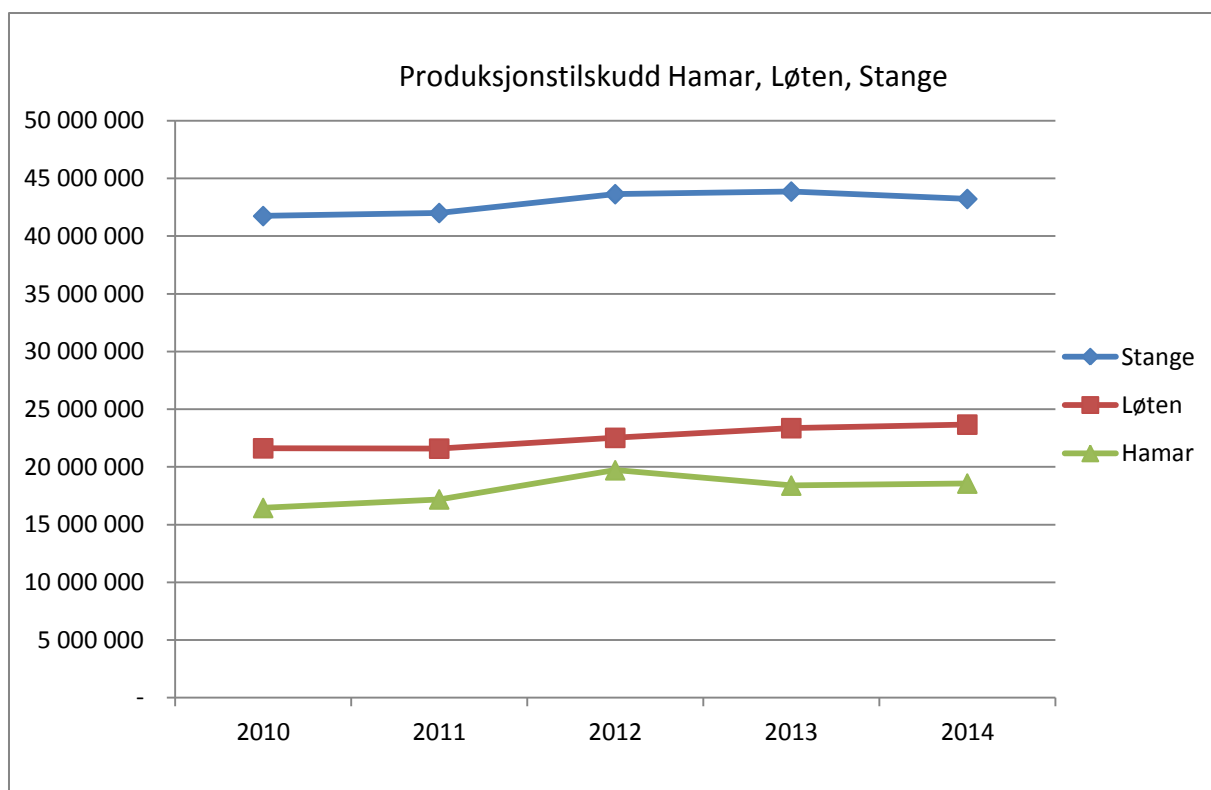
Ordningene er regelbundne og rettighetsbaserte, arbeidet består i veiledning, saksbehandling, kontroll og klagebehandling. Korte tidsfrister, høye krav til nøyaktighet og store beløp i omsetning, gjør at landbrukskontoret prioriterer disse sakene høyt.

Tilskuddsforvaltningen for 2014

Tabell 1: Produksjonstilskudd i jordbruket

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Søknadsomgang 20.aug.	111	15 723 469	113	17 571 716	263	35 192 671	487	68 487 856
Søknadsomgang 20.jan.	60	2 815 818	73	6 091 621	105	7 635 189	238	16 542 628
Manuelt behandlede søknader	1	25 497	2	10 744	6	401 422	9	437 663
Sum produksjonstilskudd	172	18 564 784	188	23 674 081	374	43 229 282	734	85 468 147

Tabell 1 viser utbetalt produksjonstilskudd i løpet av 2014. Produksjonstilskudd omfatter tilskudd til husdyr, areal- og kulturlandskapstilskudd, tilskudd til dyr på beite, tilskudd til økologisk landbruk mv. Det er utbetalt 85,5 mill. kr i 2014 mot 85,6 mill. kr i 2013. Søknadene skal behandles elektronisk, bortsett fra noen få søknader som av ulike årsaker må behandles manuelt.

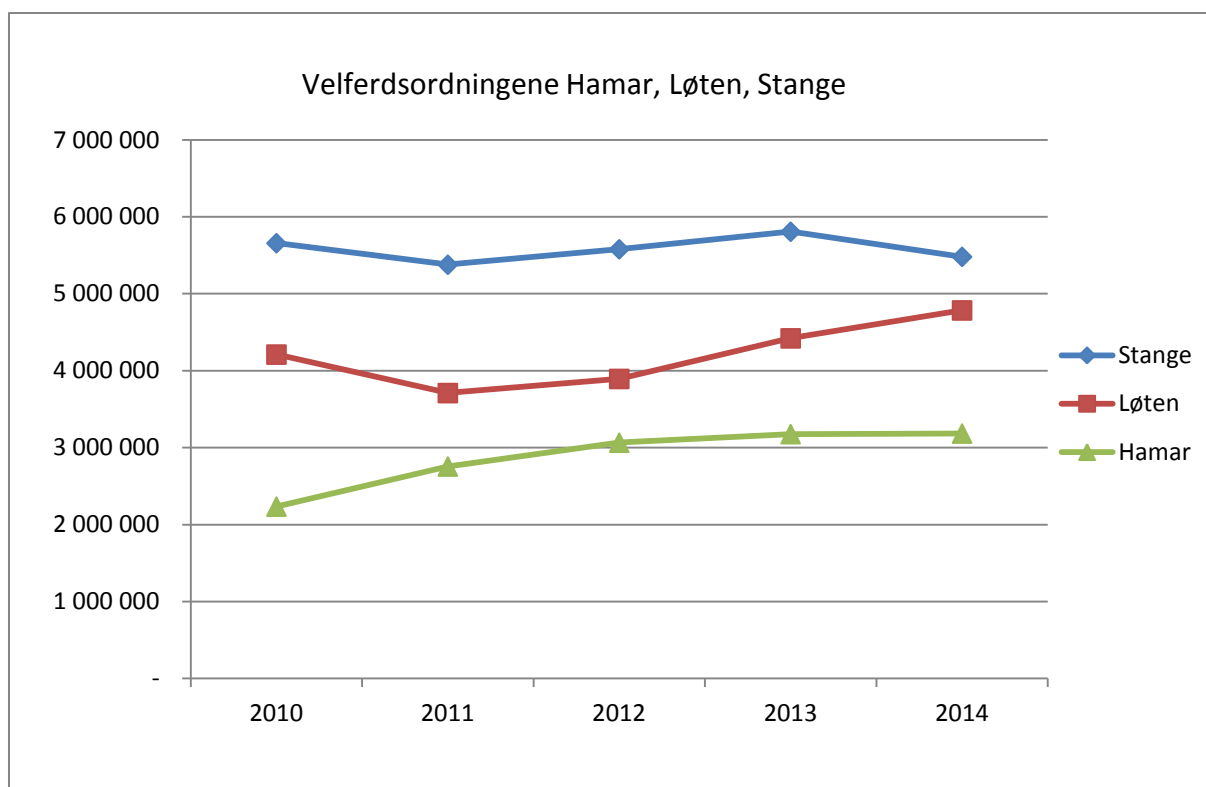
Figur 1: Produksjonstilskudd utbetalt i Hamar, Løten og Stange, i kr.

Figur 1 viser en forholdsvis jevn utvikling i utbetalingene. Det utbetales mest produksjonstilskudd i Stange, i 2014 ble det utbetalt ca 43 mill. kr. Løten og Hamar fikk utbetalt hhv. ca 24 mill. kr og ca 19 mill kr.

Tabell 2: Velferdsordningene

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Avløserordningen ferie og fritid	54	2 827 839	74	3 991 004	93	4 733 605	221	11 552 448
Manuelt behandlede søknader	0	0	2	79 288	4	212 703	6	291 991
Avløsning ved sykdom mv.	3	57 160	18	572 495	2	51 145	23	680 800
Tidligpensjon for jordbrukere	1	300 000	1	141 667	4	483 333	6	925 000
Sum velferdsordninger	58	3 184 999	95	4 784 454	103	5 480 786	256	13 450 239

Dyretallet ved årsskiftet bestemmer hvor mye en kan få i avløsertilskudd i løpet av et år. Maksimalbeløpet utgjør kr 73 500,-. Tabell 2 viser hvor mye penger som er utbetalt i 2014. Tidligpensjon kan utbetales når brukeren har fylt 62 år og etter at gården er overdratt til andre. Satsene er kr 100 000,- for enbrukerpensjon (den ene av ektefellene) og kr 160 000,- for tobrukerpensjon (for begge ektefeller). Antall søknader er søknader behandlet i 2014, sum er totalt utbetalt med bakgrunn i innvilgede søknader også fra tidligere år, men som utbetales i 2014. Det er utbetalt i alt 13,5 mill. kr til velferdsordningene i 2014 mot 13,4 mill. kr i 2013 (Tabell 2).

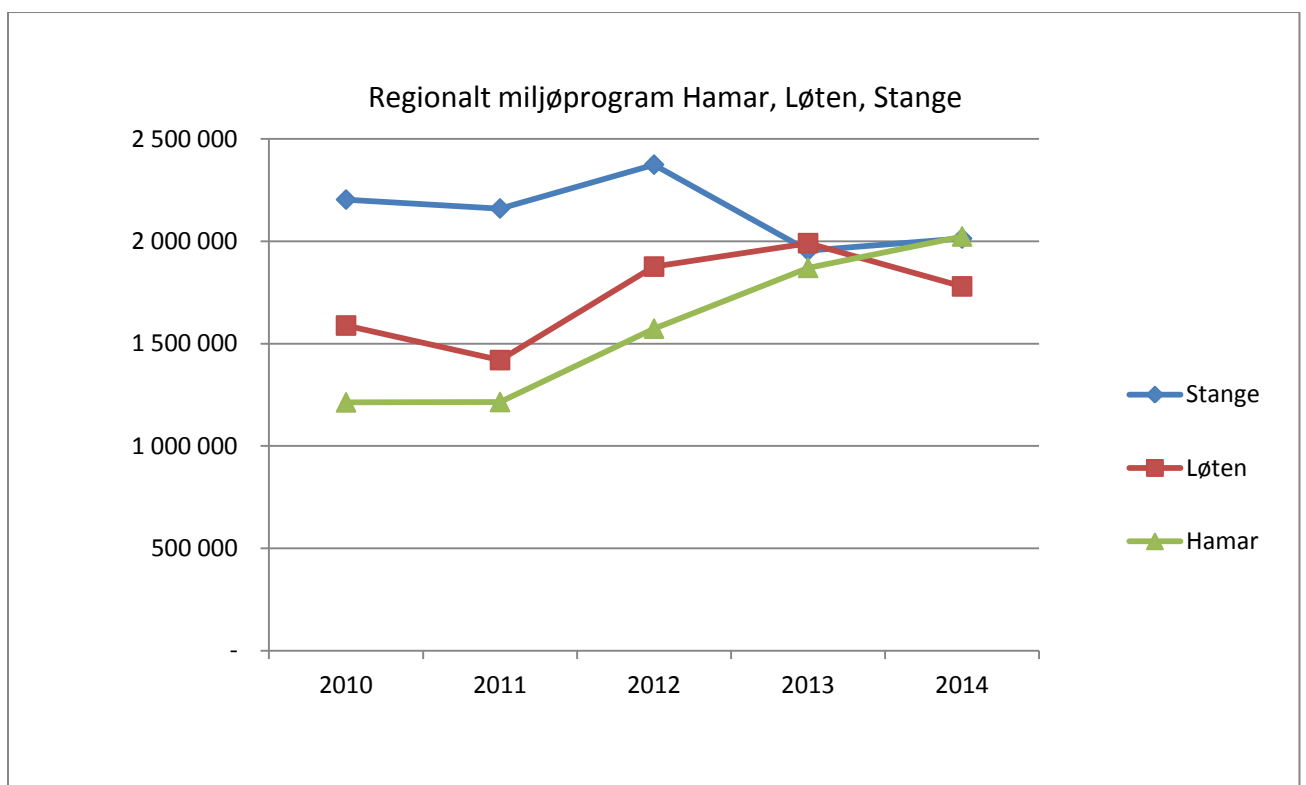
Figur 2: Utbetalinger av velferdsordninger i Hamar, Løten og Stange, i kr.

Figur 2 viser at det er en økning i utbetaling av velferdsordninger i Løten, mens det er en nedgang i Stange. I Hamar viser figuren at det er en jevn utvikling. Det er størst utbetalinger i Stange, deretter Løten og Hamar.

Tabell 3: Tilskudd til det regionale miljøprogrammet

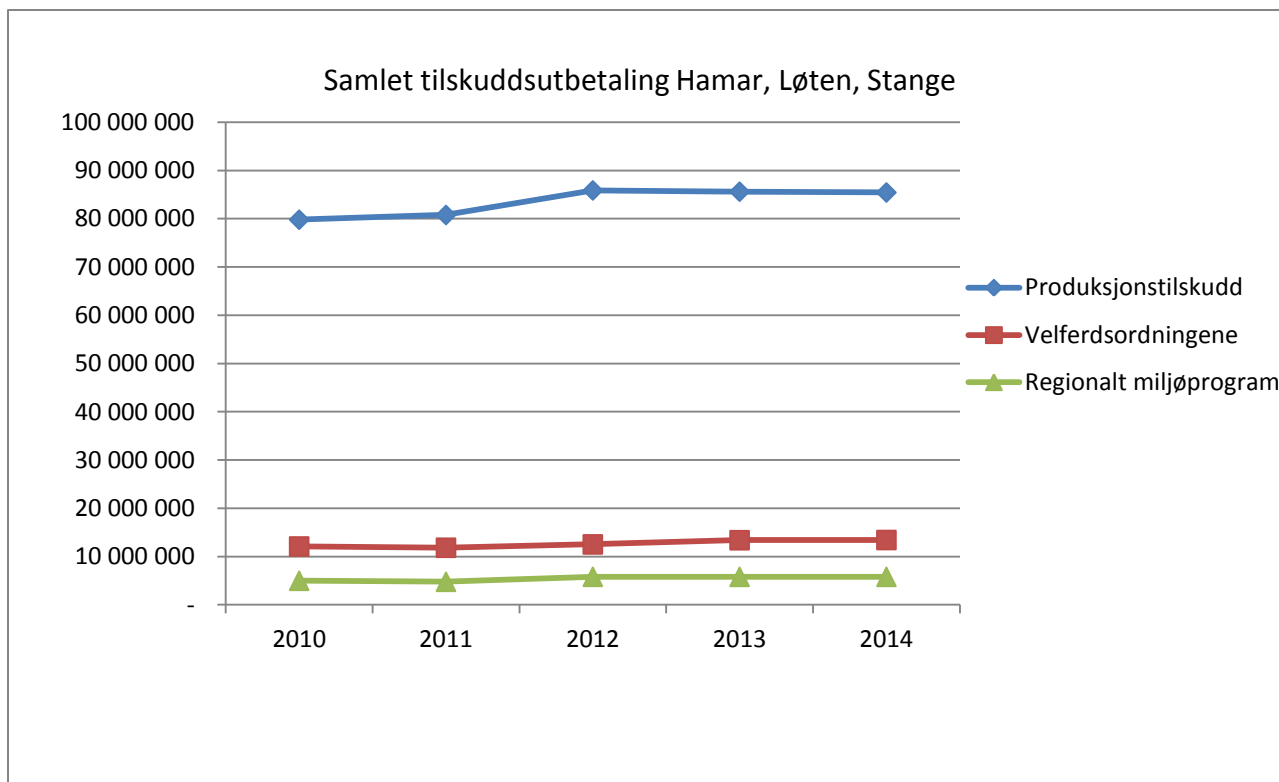
	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Ingen/utsatt jordarbeiding		1 277 955		985 410		1 268 400		3 531 765
Grasdekt vannvei		5 535		3 615				9 150
Vedlikehold av fangdammer				4 000				4 000
Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel		516 266		510 344		515 078		1 541 688
Redusert bruk av plantevernmidler		5 340				960		6 300
Drift av beitelag		117 715				52 500		170 215
Beite av biologisk verdifulle arealer		27 200				33 200		60 400
Drift av seter med melkeproduksjon		42 500		127 000		85 000		255 000
Skjøtsel av seterlandskap		25 800		142 600		40 200		208 600
Skjøtsel av kulturminner/gravminner		5 000		6 000		18 200		29 200
Sum regionalt miljøprogram	58	2 023 311	60	1 779 469	96	2 013 538	214	5 816 318

Det ble vedtatt nytt regionalt miljøprogram (RMP) gjeldende for perioden 2013 – 2016. Formålet med ordningen er å stimulere til et variert og åpent kulturlandskap gjennom aktiv skjøtsel og bruk av ressursgrunnlaget. Videre skal en søke å redusere forurensningen fra jordbruket og samtidig fremme produksjon gjennom god agronomi. Det er utbetalt i alt 5,8 mill. kr i 2014 mot 5,6 mill. kr i 2013 (Tabell 3). Løten og Hamar har felles beitelag og tilskuddet er ført opp under Hamar.

Figur 3: Utbetalinger innen Regionalt miljøprogram i Hamar, Løten og Stange, i kr.

Figur 3 viser at Hamar og Løten har hatt en positiv utvikling i utbetalinger innen regionalt miljøprogram de siste årene. Stange har derimot hatt en litt negativ utvikling. I Stange har flere benyttet de to siste åra til mer pløying enn tidligere. Det kan skyldes behov for grøftearbeider, ugrasbekjempelse og bortfall av ordningen med tilskudd til lett høstharving.

Figur 4: Utbetalinger innen produksjonstilskudd, velferdsordninger og regionalt miljøprogram totalt i Hamar, Løten og Stange, i kr.

Figur 4 viser at til tross for at det blir færre aktive brukere, så holder nivået på tilskuddene seg stabilt. Dette skyldes at alt areal fortsatt er i bruk og at dyretallet øker per aktive husdyrbruker. Dette stemmer med trenden i resten av landet; det blir stadig færre, men større driftsenheter og økt jordleieprosent.

Tabell 4: Spesielle miljøtiltak (SMIL) i jordbruket i 2014

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Spesielle miljøtiltak (SMIL)	4	184 400	15	785 300	22	1 117 100	41	2 086 800

Tabell 4 viser antall søknader innen Spesielle miljøtiltak (SMIL) og hvor mye tilskudd som er innvilget i 2014. Det er det samme antallet søknader i 2014 som i 2013, men innvilget tilskudd er økt fra kr 2 076 100,- til kr 2 086 800,- i 2014.

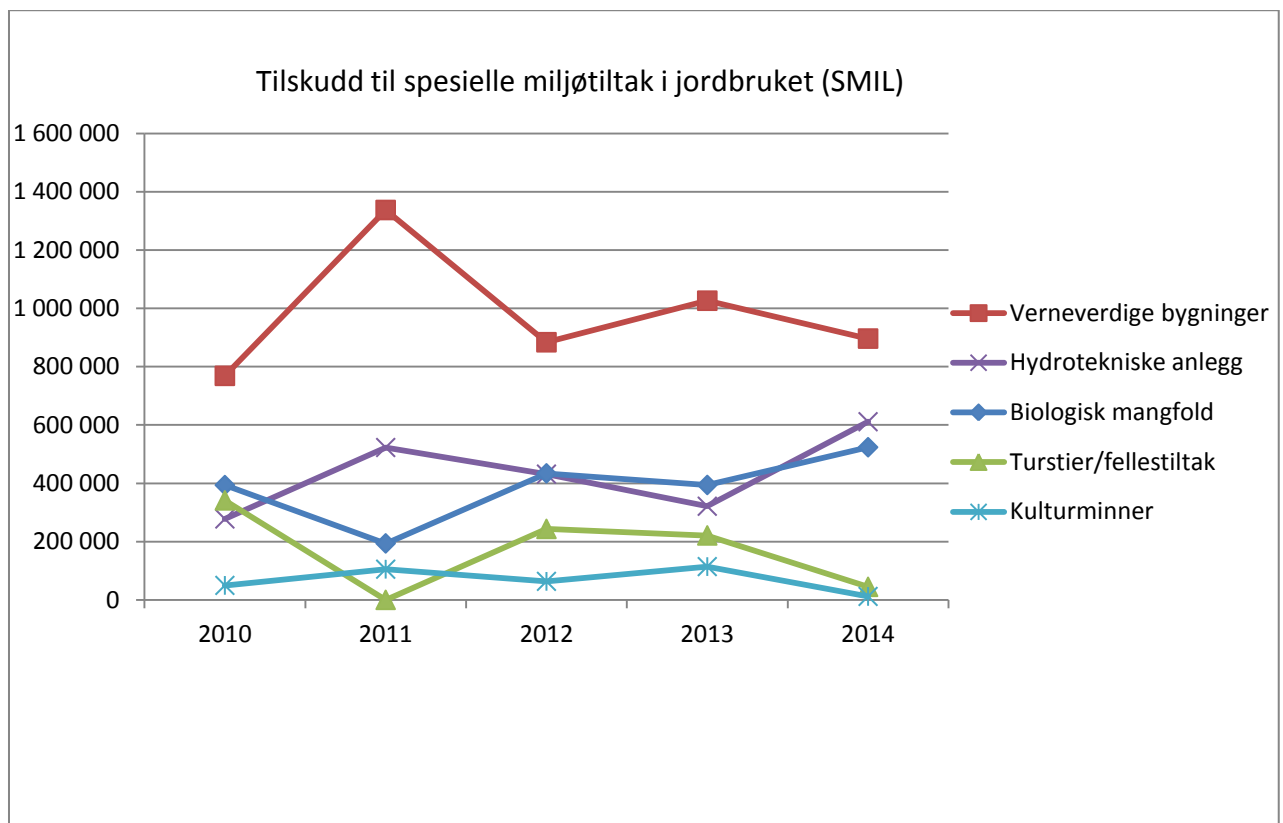
Hovedmålet med disse midlene er å ivareta kulturlandskapet gjennom aktiv bruk, biologisk mangfold, historisk dybde, tilgjengelighet for allmennheten samt forurensningstiltak.

Fordeling av midlene tar utgangspunkt i politisk vedtatt strategiplan for bruk av midler til spesielle miljøtiltak i landbruket og nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Fylkesmannen fordeler midlene til den enkelte kommune. Kommunene Hamar, Løten og Stange sees under ett, med felles strategier. Situasjonen er slik at det er langt flere søknader, enn det som det kan innvilges midler til. Det fører til en streng prioritering, se tabell 5. Når det gjelder prioritering av verneverdige bygninger skjer prioriteringen i samråd med Hedmark Fylkeskommune.

Tabell 5: Innvilgede tilskudd til SMIL-midler etter formål (Søk = antall søkere, Ant = antall innvilgede søknader) i 2014.

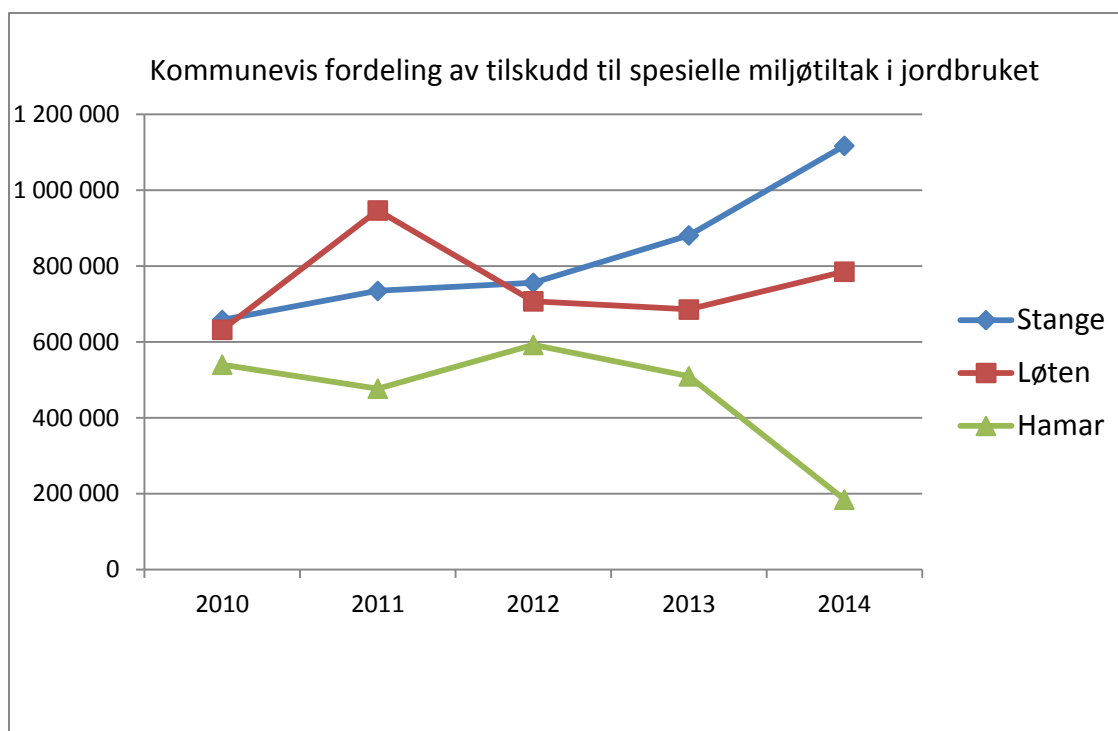
	Biologisk mangfold			Verneverdige bygninger			Kulturminner			Turstier/fellestiltak			Hydrotekniske tiltak		
	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd
Hamar	1	1	64 800	2	1	60 000	0	0	0	1	1	44 600	1	1	15 000
Løten	6	5	238 100	10	7	482 200	1	1	9 900	0	0	0	2	2	55 100
Stange	5	5	220 500	7	6	353 900	2	1	1 800	0	0	0	10	10	540 900
Sum	12	11	523 400	19	14	896 100	2	2	11 700	5	4	44 600	7	7	611 000

Tabell 5 viser klart at det er verneverdige bygninger og som fikk mest av SMIL-midlene i 2014. Dette er ofte store prosjekter som er kostbare. Hydrotekniske tiltak og biologisk mangfold tar også en stor del av potten.

Figur 5: Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, utbetalinger fordelt på tiltak, i kr.

Figur 5 viser at det er utbetalt mest tilskudd til verneverdige bygninger i samtlige år etter 2010. Deretter er det hydrotekniske tiltak og biologisk mangfold som får mest tilskudd. Det utbetales minst tilskudd til turstier/ fellestiltak og kulturminner. Figuren viser at det er små forskyvninger mellom formålene fra år til år.

Figur 6: Utbetaling av tilskudd til spesielle miljøtiltak fordelt på Hamar, Løten og Stange.

Figur 6 viser at det er en relativt større tildeling til Stange – særlig i forhold til Hamar det siste året. På bakgrunn av at Stange har 52 % av de aktive brukerne så er ikke den kommunevise fordelingen så unaturlig. Det var spesielt få søknader fra Hamar i 2014, se tabell 4.

Tabell 6: Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK) i 2014

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK)	15	368 257	16	344 807	26	580 128	57	1 293 192

Tabell 6 viser at det totalt ble utbetalt 1,2 mill. kr i NMSK midler fordelt på 57 søknader. Det er flest søknader fra Stange og har derfor fått utbetalt mest av de tre kommunene, men utbetalingene er ganske jevnt fordelt. NMSK – ordningen er mer regelbundet enn SMIL og kommunen har derfor ikke like stort spillerom i denne ordningen. I 2014 ble det prioritert å gi støtte til skogkulturtiltakene markberedning og ungskogpleie.

Skogvegbygging

Tabell 7: Tilskudd til vegbygging i 2014

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Tilskudd til vegbygging	1	175 000	3	221 700	8	332 400	12	729 100

Tabell 7 viser at det er utbetalt kr 729 1000,- i tilskudd til vegbygging i løpet av 2014. Summen er fordelt på 12 søknader totalt for de tre kommunene. I 2014 var mange av søknadene knyttet opp til punktutbedringer av bruer og snuplasser for å få en effektiv tømmertransport.

Grøfting

Tilskudd til grøfting ble gjeninnført etter jordbruksforhandlingene i 2012, men først effektivert på sommeren 2013. Tilskuddet er kr 1 000,- per dekar for systematisk grøfting eller kr 15 per meter grøft for annen grøfting. Det koster om lag kr 8 000 – 12 000,- per dekar å grøfte, avhengig av forholdene på jordet. Bruksrettsytelser fra allmenningene på drensrør og kummer har stor betydning for lønnsomheten ved grøfting, særlig i Løten og Stange/Romedal.

Tabell 8: Tilskudd til grøfting

	Bevilget 2013 (kr)	Bevilget 2014 (kr)
Hamar	728 000	907 350
Løten	588 000	1 000 650
Stange	1 396 000	1 869 040
Sum	2 712 000	*3 777 040

*overført penger fra andre kommuner

Tabell 8 viser at det har vært større grøfteaktivitet i 2014 sammenlignet med året før. Tilskuddsordningen har virkelig satt fart i grøftingen samtidig som det har vært gode forhold for grøfting til langt utpå høsten i 2014. På grunn av stor aktivitet, har våre kommuner fått overført midler fra andre kommuner i Hedmark med lavere aktivitet.

Lovforvaltning

Tabell 9: Antall lovsaker i 2014

	Hamar	Løten	Stange	Totalt	
	Ant	Ant	Ant	Ant	Sum
Delingssaker	5	4	18	27	
Omdisponeringssaker	2	1	2	5	
Konsesjonssaker	9	2	8	19	
Skogsaker	3	3	6	12	
Nydyrking	5	3	5	13	
Sum lovsaker	24	13	39	76	
Sum gebyrinntekter					110 060

Tabell 9 viser at det har vært 76 lovsaker i våre tre kommuner i løpet av 2014, de fleste er delingssaker. Vedtaksmyndighet i saker etter konsesjonslov, jordlov, odelslov og skoglov er lagt til kommunene. Landbrukskontoret behandler de aller fleste saker administrativt etter delegert myndighet. Saker av prinsipiell karakter og klagesaker tas opp politisk.

Gebyrinntekter i 2014 var kr 110 060,- mot kr 92 000,- i 2013.

Tap av sau tatt av fredet rovvilt

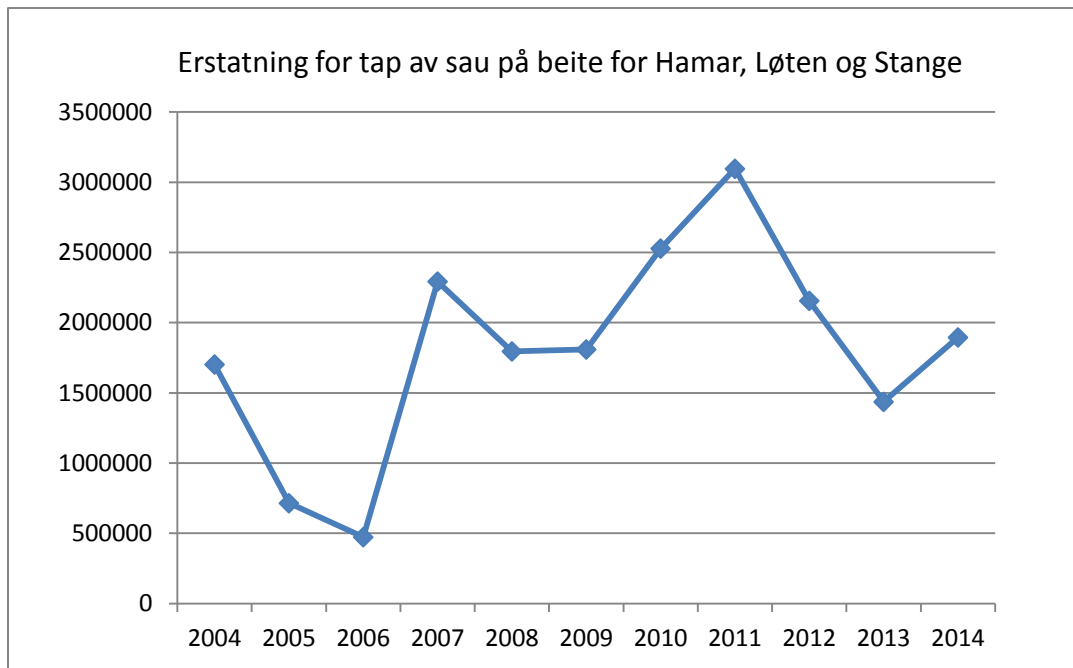
Erstatningsordningen for tap av sau på beite forvaltes av Fylkesmannen. Lokalt er det miljølederne i Hamar, Løten og Stange som er tillagt viltforvaltningen. Det er likevel nyttig å ta med oversikt over utbetalinger sammenholdt med de tapstall som oppgis fra beitelagene i våre kommuner. Stange hadde i 2014 en tapsprosent på sau på beite på hele 17,9 %. Største registrerte tall for en enkelt bruker var 33,5 %. Normalt tap vil ligge i størrelsesorden 3,5 til 4 %. I Løten og Vang ble tapsprosenten beregnet til 6,7 % i 2014. Ufordringene er fortsatt store tap, men tapene varierer mye fra år til år, mellom beitelagene og fra besetning til besetning. Under vises utbetalingene til hhv. Hamar, Løten og Stange i perioden 2009 til 2014. Rovdyras herjinger er en stor utfordring for våre beitebrukere.

Tabell 10: Erstatning for rovdrydrept sau 2009-2014(Fylkesmannen)

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
2009	6	350 000	24	931 749	13	527 116	47	1 808 865
2010	7	494 634	21	958 963	23	1 074 569	51	2 528 166
2011	9	917 466	20	1 388 969	16	753 152	45	3 059 587
2012	7	304 303	20	1 052 979	17	798 618	44	2 155 900
2013	4	250 070	15	780 702	12	405 834	31	1 436 606
2014	2	79 372	10	525 104	14	1 290 898	26	1 895 374

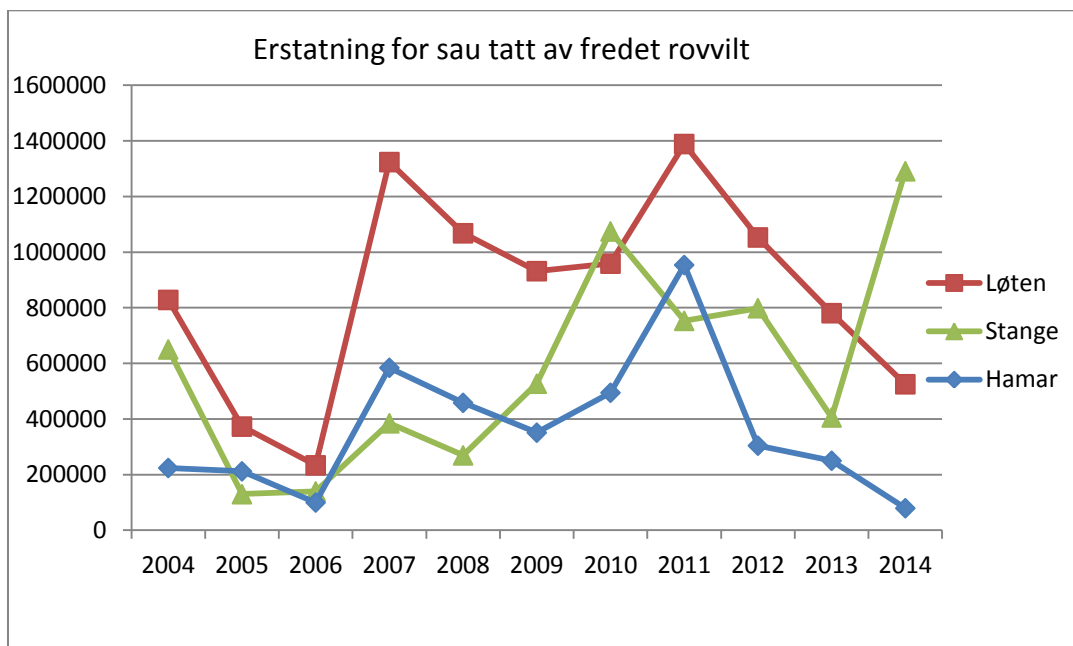

Tabell 10 viser fordelingen av rovdryrerstatning på kommunene og hvor mange søknader det har vært de enkelte år fra 2009 til 2014. Samlet utbetaling til kommunene over en lengre tidsperiode er vist i figur 7.

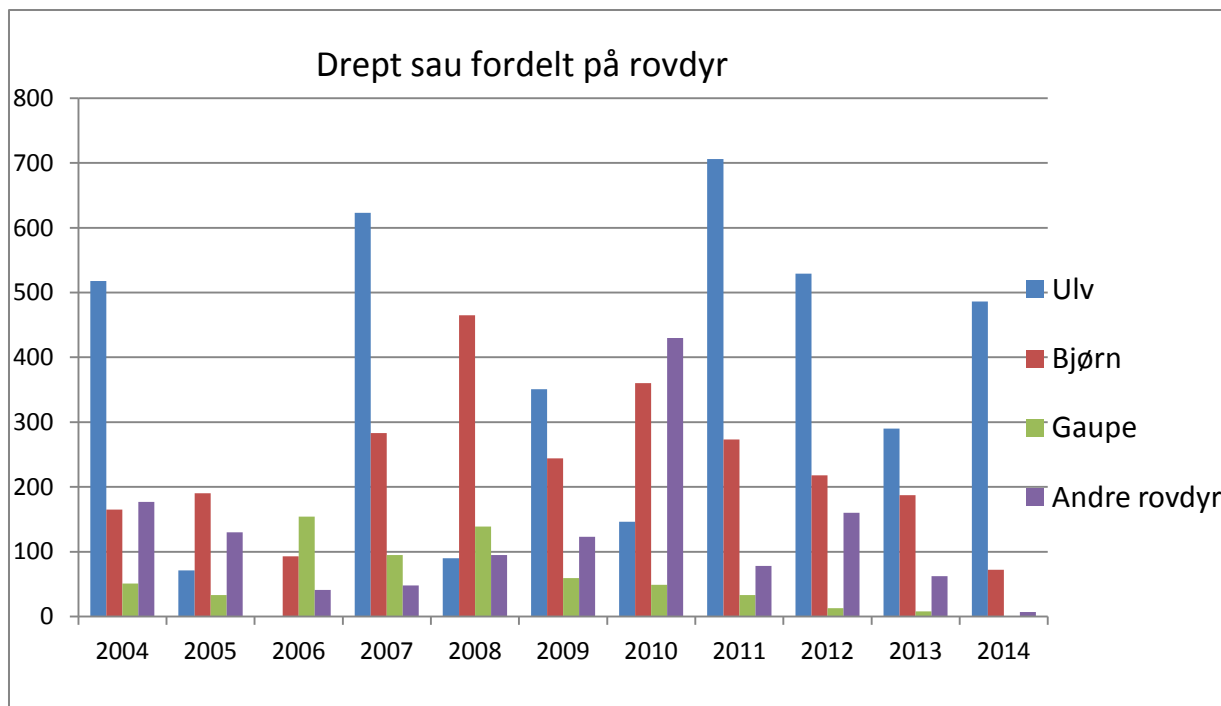
Figur 7: Diagrammet viser utbetalt erstatning for tap av sau på beite i Hamar, Løten og Stange i perioden 2004 – 2013.

Som en ser av figur 7, er det en variasjon fra kr 500 000,- i 2006 til i overkant av tre mill. kr i 2011 i utbetalt rovdyrerstatning til sammen i Hamar, Løten og Stange. 2011 var et toppår med store tap i våre tre kommuner. Erstatningene gikk noe ned igjen til 2013, men hadde en liten økning igjen nå i 2014.

Figur 8: Utbetalt erstatning for sau tatt av fredet rovvilt i Hamar, Løten og Stange.

Figur 8 viser at det er store kommunevise variasjoner i utbetalt erstatning fra år til år. Dette viser at det er langt fra noen forutsigbarhet, for når og hvor rovdyra slår til. Dette gjør produksjonen meget uforutsigbar og utfordrende.

Figur 9: Antall drept sau i Hamar, Løten og Stange fordelt på rovdyr som er dokumentert

Som Figur 9 viser er ulven den desidert største skadegjøreren. I 2014 ble det gitt erstatning for 486 sauer drept av ulv sammenlignet med 290 sauer i 2013, 72 sauer ble drept av bjørn i 2014 mot 187 sauer året før, ingen drept av gaupe i år mot åtte i 2013. Av andre rovdyr – for eksempel jerv var tallet over drepte i 2014 i alt sju sauer mot 62 i 2013. Som er ser av Figur 9 har Stange hatt betydelig skade forvoldt av ulv i 2014. Det til tross for at fellingstillatelser ble gitt før beiteslipp. Det var kontinuerlig jakt etter ulv/bjørn hele sommeren fordelt på fem fellingstillatelser som ble utvidet i tid og geografi ut fra dokumenterte skader. Det kommunale fellingslaget i Stange la ned en iherdig innsats og det ble registrert 1 851 jakttimer og kjørt 16 147 km. Dette arbeidet resulterte i at det ble felt én ulv i Stange i juni i forbindelse med skadefelling og en ulv i desember i lisensjakta. Dette er et bevis på hvor vanskelig det er å jakte på ulv om sommeren. I samarbeid med det kommunale fellingslaget i Løten ble det felt én bjørn på grensa til Løten. Det kommunale fellingslaget i Stange fikk utbetalt kr 513 192,- i 2014. Kostnadene dekkes i all hovedsak av midler gjennom Fylkesmannen.

Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge

Tabell 11: Innvilget tilskudd til tradisjonelt landbruk av bygdeutviklingsmidler

	2011		2012		2013		2014	
	Ant (tot)	Tilskudd	Ant (tot)	Tilskudd	Ant (tot)	Tilskudd	Ant (tot)	Tilskudd
Hamar	2 (5)	500 000	3 (7)	675 000	4 (5)	1 075 000	1 (1)	550 000
Løten	3 (5)	898 391	5 (6)	1 475 000	5 (6)	1 600 000	1 (2)	300 000
Stange	4 (4)	900 000	4 (6)	1 275 000	9 (12)	2 350 000	6 (6)	2 850 000
Sum	9 (14)	2 298 391	12 (19)	3 100 000	18 (23)	5 025 000	8 (9)	3 700 000

Som Tabell 11 viser er det vilje til å investere i landbruket i kommunene våre. I 2014 er det søkt om kr 3 700 000,- i tilskudd. Det er planlagt investert 72 mill. kr. Tallene i parentes er antall søknader til Innovasjons Norge. I 2014 ble det innvilget sju søknader innen grovfôrbaserte husdyrproduksjoner, seks søknader innen kraftfôrkrevende produksjoner og fem søknader innen korntørker/lagerbygg for grønnsaker og poteter.

Tabell 12: Innvilget investeringstilskudd/stipend til bygdenæringer av bygdeutviklingsmidler

	2011		2012		2013		2014	
	Ant	Tilskudd	Ant	Tilskudd	Ant	Tilskudd	Ant	Tilskudd
Hamar	2	840 000	2	537 000	0	0	3	350 000
Løten	2	400 000	2	421 500	0	0	6	1 290 000
Stange	0	0	0	0	1	159 000	5	937 000
Sum	4	1 240 000	4	958 500	1	159 000	14	2 577 000

Tabell 12 viser søknader om bygdeutviklingsmidler til bygdenæringer. Innen bygdenæringer er det i perioden 2010 – 2013 bevilget tilskudd til ”Inn på TUNET” – tilbydere, lokalprodusert mat og reiselivssatsing. Det er en stor økning i antall søknader i 2014.

Tabell 13: Innvilget tilskudd til bioenergi av bygdeutviklingsmidler

	2013		2014	
	Ant	Tilskudd	Ant	Tilskudd
Hamar	0	0	0	0
Løten	1	300 000	1	400 000
Stange	2	528 000	2	438 000
Sum	3	828 000	3	838 000

Etter en forholdsvis aktiv periode de siste ti årene, er det nå noe mindre interesse for å bygge fyringsanlegg basert på halm eller trevirke (Tabell 13). Innvilget tilskudd de siste to årene er på samme nivå.

Forvaltningskontroll

Kommunene har ansvar for kontroll med tilskuddsordningene og minst 5 % av de som søker produksjonstilskudd blir tatt ut til kontroll. Videre foretar Fylkesmannen tilsyn av kommunens arbeid.

Hedmarken Landbrukskontor ble trukket ut til forvaltningskontroll angående produksjonstilskudd i 2014 for Stange kommune. I forbindelse med kontorets kontroll hos et foretak 18. september 2014 deltok to representanter fra Fylkesmannen som observatører. Utgangspunktet for kontrollen var Fylkesmannens regionale ansvar for å sikre at statlige midler brukes og forvaltes i samsvar med forutsetningene i lover og forskrifter. Resultat av kontrollen forelå først 16. februar 2015, hvor fylkesmannen skriver følgende:

”Kommunen har gode rutiner for registrering av søknader, klager m.m. Fylkesmannen har også inntrykk av at kommunen følger regleverket og har gode saksbehandlingsrutiner for søknader om produksjonstilskudd. Det er positivt at kommunen gjør ei risikovurdering og har kriterier for utplukk av foretak til kontroll. Kommunen bruker en egen sjekklister for den stedlige kontrollen og har gode rutiner for å kontrollere antall dyr, tilskudd til økologisk landbruk og miljøplan. Det er en vesentlig mangel ved gjennomføringa av kontrollen at kommunen ikke går over arealene og sjekker om arealet er høstet/beitet og at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt. Kommunen må i forkant av neste søknadsomgang i august 2015 ha etablert rutiner for å kontrollere arealer fordelt på vekster og at kravet til høsting/beiting og vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt.”

Rapporten er tatt til etterretning og vil bli fulgt opp.

Det må påregnes forvaltningskontroller og undersøkelser av kommunens arbeid på ulike ansvarsområder framover. De kan være både konstruktive og nyttige både for kommunen og tilsynsmyndigheten.

Næringsutvikling

Aktiviteter i 2014

Storfekjøttsatsing 2014

Fylkesmannen har i 2014 satt i gang et treårig prosjekt med sikte på å øke storfekjøttproduksjon i Hedmark. Målsettingen er at storfekjøttproduksjon i Hedmark skal øke med 20 % innen 2020.

Fra kontoret deltar Hege G. Ottinsen i arbeidsgruppa fra kommunal landbruksforvaltning og Stein Enger i en arbeidsgruppe som skal lage ”Oppstartsprogram for nye ammeku- og framfôringsprodusenter”.

Beiteprosjekter

I Løten er det startet opp etablering av sperregjerde nord og syd for Nordhue, langs kommunegrensen til Elverum. I 2014 er det satt opp ca fire km med strømgjerde. I Stange er det initiert et samarbeid mellom allmenningene, landbrukskontoret, Høgskolen i Hedmark og aktive beitebrukere med storfe om å utrede grunnlaget for en evt. seksjonering av storfebeitebruken i allmenningene. Planen er å foreta en vegetasjonskartlegging og klassifisere egnetheten for beite for storfe, sau og elg, deretter utarbeide en beitebruksplan og til slutt gjennomføre aktuelle gjerdeprosjekt. Høgskolen i Hedmark vil fra beitesesongen 2015 utstyre storfe med radiobjeller for å kartlegge beiteadferden til storfe på skogsbeite.

Informasjonsmøte for unge bønder

Landbrukskontoret arrangerte informasjonsmøte for unge bønder 10. april 2014. Møtet ble holdt i låven på Blæstad. Kontorets ansatte gjennomgikk de viktigste tilskuddsordninger innen jord- og skogbruk, ordningen med bygdeutviklingsmidler og særlovgevingen jord- og konsesjonslov. I alt 20 fram møtte.

Markdag grøfting

Markdag grøfting på Blæstad den 23. juni 2014 ble arrangert som et samarbeid mellom landbrukskontoret og Hedmark Landbruksrådgiving. Det samlet ca 20 deltagere. Møtet omhandlet krav til planer og demonstrasjon av graveutstyr.

Andre satsingsområder

Samarbeidsavtale med leietagere på Blæstad

Gjennom lokaliseringen på Blæstad, i kontorfellesskap med andre landbruksrelaterte virksomheter, tas synergieffekter ut i blant annet arrangementer, møter og kurs. På slutten av 2014 har Vang almenning flyttet inn i ledige lokaler i Landbrukssenteret.

Den 29. april 2014 ble det inngått ny samarbeidsavtale mellom virksomhetene på Blæstad som har til formål å fremme samarbeid og faglige synergieffekter mellom virksomhetene. Det er etablert ledergruppe i stedet for et tidligere ”Faglig forum”. Faglig koordinator er endret til koordinator for Landbrukssenteret og skal ta seg av å invitere, lede og referere møter i ledergruppa som skal ha fire møter per år. Koordinatoren skal være kontaktperson eksternt og internt for å løse oppgaver som

gjelder senteret. Videre skal vedkommende ha praktisk ansvar i planleggingsfasen av Blæstaddagen samt koordinere henvendelser til Blæstad som landbrukssenter.

Blæstaddagen ble arrangert 21. august 2014 med om lag 600 deltagere. Med fagforedrag, maskindemonstrasjon og politisk debatt, der jordvern var tema, hadde fullsatt sal med NRK til stede. Blæstaddagen er kommet for å bli et årlig arrangement og som et godt samarbeidsprosjekt mellom leietakerne på Blæstad.

Kontroll av husdyrgjødsellagre og siloanlegg

Landbrukskontoret er gjennom forskrift om Gjødsevarer av organisk opphav tildelt ansvaret for å påse at bestemmelsene i forskriften blir fulgt. Forskriften krever at husdyrgjødsellager og siloanlegg skal ha tette konstruksjoner i golv, vegger, porter, uttappingsrør, spjeld m.m., slik at ikke fare for forurensning oppstår.

Landbrukskontoret gjennomfører årlige kontroller tilsvarende 5 % av de som søker produksjonstilskudd. For å få en fullgod kontroll tas det ut en vannprøve av drens vannet, som kommer fra grunnen under og rundt blautgjødselagene. De parametrene vi sjekker er e-coli, koliforme bakterier og fosfor. Prøven blir analysert av Labnett.

I dag er det også satt ekstra fokus på alle vannforekomster gjennom EUs Vanddirektiv. Innholdet og målet i direktivet går i korthet ut på følgende punkter.

- Vannkvaliteten i alle vannforekomster skal klassifiseres.
- Påvirkninger av vannkvaliteten skal identifiseres.
- Tiltaksplaner skal utarbeides for vannforekomster som ikke tilfredsstillt kravene til god vannkvalitet, hvor god er den nest beste av 5 tilstandsklasser.
- Overvåkning av vannforekomstene skal foretas regelmessig.

Rådgiving

Tabell 14: Gebyrinntekter 2014

	Hamar		Løten		Stange		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Gjødselplaner	10	8 485	13	11 380	27	29 500	50	49 365
Hydrotekniske miljøplane	3	16 800	3	14 175	10	36 225	16	67 200
Grofteplaner	4	3 895	2	1 315	5	6 560	11	11 770
Nivelleringsoppdrag	2	1 050	0	0	0	0	2	1 050
Annet	0	0	0	0	1	1 575	1	1 575
Sum gebyrinntekter	19	30 590	18	26 870	43	73 560	80	130 096

Tabell 14 viser gebyrinntektene i løpet av 2014. Kompetansen ved landbrukskontoret er på enkelte tjenesteområder etterspurt og rådgiving gis mot betaling. Det er en økning i gebyrinntekter fra kr 115 335,- i 2013 til kr 130 096,- i 2014.

Økonomiske resultater

Tabell 15: Netto driftsutgifter

	Hamar	Løten	Stange	Sum HLK
2009	1 371 060	1 128 394	2 353 856	4 853 311
2010	1 342 061	1 104 528	2 304 068	4 750 658
2011	1 386 759	1 141 315	2 386 475	4 914 548
2012	1 493 845	1 229 447	2 564 654	5 287 946
2013	1 524 560	1 252 258	2 612 236	5 386 054
2014*	1 503 686	1 237 547	2 581 550	5 322 784

*Et detaljert årsregnskap for 2014 vedlegges årsrapporten.

Tabell 15 viser kontorets regnskap i perioden. Reduserte utgifter i 2014 i forhold til 2013 skyldes mindreforbruk til lønn.

Informasjonsvirksomhet

Landbruker'n

Informasjonsbladet Landbruker'n sendes ut til alle som søker produksjonstilskudd i våre tre kommuner og kommer med to utgaver per år. Et nummer sendes ut på nyåret og et på sommeren. Utgivelsen er et samarbeid med Ringsaker landbrukskontor som også sender ut til søkere av produksjonstilskudd i sin kommune. Elektronisk versjon finnes på vår hjemmeside.

Hjemmesiden

Hedmarken landbrukskontor har egen hjemmeside under Stange kommunes hjemmeside: <http://www.stange.kommune.no/landbruk/>. Siden brukes til informasjon om møter og aktiviteter, samt informasjon om ulike ordninger og tidsfrister gjennom året. Også informasjon og annonsering for andre organisasjoner legges ut på hjemmesiden.

Facebook

Kontoret benytter Facebook: <https://www.facebook.com/hedmarken.landbrukskontor>. Med tanke på den neste generasjonen bønder vet vi at sosiale medier når ut til stadig flere. Kontoret vil derfor benytte Facebook til å spre informasjon i tillegg til hjemmesiden. Hovedsakelig vil samme informasjon legges ut på begge steder, men Facebook kan i tillegg brukes til å dele aktuelle nyhetssaker og videoklipp fra andre medier.

Informasjonsmøte med faglagene i Hamar, Løten og Stange

Den 3. mars 2014 ble det arrangert informasjonsmøte med ledere/tillitsvalgte i næringsorganisasjonene i landbruket i Hamar, Løten og Stange. Møtene holdes med sikte på gjensidig informasjon og aktuelle samarbeidstiltak.

Brukerundersøkelser

Det er ikke foretatt brukerundersøkelse siden 2011.

Medarbeiderundersøkelser

Medarbeiderundersøkelser ble gjennomført i 2009, 2010 og 2012.

Medarbeidersamtaler foregår hvert år, likedan oppfølging av HMS gjennom årlige handlingsplaner.

Sjukefravær

På Hedmarken landbrukskontor var det egenmeldt sjukefravær på 0,36 %, sjukemeldinger utgjorde 6,48 %, altså totalt sjukefravær på 6,84 % i 2014. Gjennomsnittet for Stange kommune var hhv. 1,06 % på egenmeldt og 6,80 % iflg. sjukemeldinger, totalt 7,86 %.

Blæstad, 30. april 2015

Stein Enger

Landbrukssjef